

ЗГРАДА ДРЖАВНОГ САВЕТА У УЛИЦИ НАРОДНОГ ФРОНТА У БЕОГРАДУ

Први пут смо се заинтересовали за ову грађевину када смо видели њену фотографију из 1876. године у збирци И. В. Громана, у Музеју града Београда.¹ На полеђини фотографије неко је мастилом записао следећи текст: „Зграда Држав. савета у Београду“. Није било означенено у којој се улици налазила, а зграда нам, уз то, није била позната са данашњих београдских улица. Ни архитекта Никола Несторовић не говори о згради Државног савета у својој познатој књизи о архитектури Београда XIX века.²

Испитујући даље, уочили смо да се зграда налази у улици са дрвом редом јабланова. Утврдили смо, затим, да се још једна грађевина из ове збирке фотографија снимљених 1876. године налази у истој овој улици. Била је то зграда Више женске школе,³ за коју смо знали да се налазила у данашњој Улици Народног фронта бр. 31, некадашњој Улици краљице Наталије. Најзад смо на трећој фотографији, из времена око 1930. године,⁴ открили да се ове две грађевине налазе једна поред друге. Зграда Државног савета налазила се до Више женске школе, на страни према Балканској улици, нешто одвојена од ове грађевине, дакле у Улици краљице Наталије бр. 29. У адресару из 1922. године⁵ забележено је за обе ове зграде у Улици краљице Наталије бр. 29 и 31 да су државне.

Пошто смо утврдили локацију грађевине, желели смо да нађемо доказ за тврђење да је то зграда Државног савета. Познато нам је било да се Државни савет крајем XIX века преселио у нову зграду на углу улица кнеза Милоша и адмирала Гепрата. Потражили смо адресу Државног савета из ранијих година XIX века, у шематизму Србије⁶ за 1870. годину. Међутим, шематизми нису доносили адресе установа. Покушали смо са тражењем у фонду Државног савета у Архиву Србије, али смо схватили да би посао био мукотрпан и, вероватно, без резултата. Срећом, убрзо смо се сетили споменице издате поводом педесетогодишњице Више женске школе, где смо најшли на апсолутну потврду да се у згради до Више женске школе налазио Државни савет.⁷

¹ Збирка фотографија И. В. Громана у Музеју града Београда, Ур. 3769.

² Н. Несторовић, *Грађевине и архитекти Београда прошлога столећа*, Београд, 1937.

³ Збирка И. В. Громана у МГБ, Ур. 4038.

⁴ Фотографија у МГБ, Ур. 6088.

⁵ Адресар „Цео Београд“, Београд, 1922.

⁶ Велики календар са шематизмом Србије за 1870. годину.

⁷ Виша женска школа у Београду — Педесетогодишњица, 1863—1913, Београд, 1913, 13—25 (скраћено: Педесетогодишњица ВЖШ).

ИЗГРАДЊА ЗГРАДЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА У САВАМАЛИ

Државни савет Србије основан је Сретењским уставом из 1835. године као највиша власт у Србији уз кнеза, са којим је представљао законодавну и извршну власт. Према првом указу о његовој организацији, од 14. фебруара 1835, Савет је био и подељен на законодавни и „законизвршителни“ део. Државни савет је постојао све док је трајала српска држава, до 1915. године, али су његове компетенције током времена мењане.⁸

Подаци о изградњи зграде за Совјет у Савамали сачувани су у Архиву Србије,⁹ у извештајима које је кнезу Милошу подносио Тома Вучић-Перишић, у то време одговоран за изградњу Београда. Међутим, иако се говори о изградњи објекта у Савамали, ни из једног сачуваног документа не може се сазнати тачна локација зграде. За нас је ипак и овај податак довољан, јер знамо да је данашња Улица Народног фронга била једна од главних улица старе Савамале.

Најранији извештај који говори о изградњи Совјета датиран је 28. априла 1835.¹⁰ Говорећи о ангажовању „маор-мајстора“ из Земуна и Панчева, Тома Вучић-Перишић обавештава кнеза да је чуо како је мајстор из Панчева бољи. Зато предлаже да он зида Кнежев двор, а мајстор из Земуна Совјет.

После три дана, у документу од 1. маја 1835,¹¹ Тома Вучић-Перишић обавештава кнеза да је претходног дана доводио у Београд земунског мајстора, да му је показао места за изградњу Двора и Совјета и да је са њим водио прелиминарне разговоре. Мајстор се приhvата да ради обе зграде, пише кнезу Перишић, „Но пре свега потребно му је да би благоволили Казати му, какву Пропорцију зданија ова мораду имати, на Покој, Глагол, или управо, да по форми коју одобрите, сочини План и Процену како једног тако и другог зданија“. Даље Перишић каже да би се са мајстором закључио уговор тек ако би овај претходно добио гаранцију од Земунског магистрата. Затим обавештава кнеза да ће тога дана доћи и мајстор из Панчева, па да ће и са њим водити разговоре у вези са изградњом обе зграде.

Из овога документа уочавамо још неколико појединости карактеристичних за изградњу Београда у то време. Одговорни за изградњу нису се ограничивали само на једног мајстора, већ су правили неку врсту конкурса, с тим што су мајстору који не би добио посао у рад надокнадивали стварне трошкове. Занимљива је, затим, чињеница да се цигле за изградњу Београда нису израђивале у Србији, већ „преко“.

У овоме документу наилазимо и на једини ближи податак о приближној величини зграде за Совјет. Забележено је да се за Совјет намеравала градити зграда са 16 до 17 одељења.

⁸ Фондови и збирке Архива Србије, Београд, Архив Србије, 1967, 15—16 (скраћено: Фондови АС).

⁹ Класицизам код Срба — Грађевинарство, Архивска грађа, Београд, Народни музеј, 1966, 261—280 (док. бр. 253, 255, 264, 266, 273).

¹⁰ Ibid., док. бр. 253.

¹¹ Ibid., док. бр. 255.

У извештају од 26. маја исте године Тома Вучић-Перишић говори кнезу само о изградњи зграде са Совјет,¹² па уз извештај доставља и планове зграде, који, на жалост, нису сачувани. Он поручује кнезу да је тек претходног дана добио планове, предмер и предрачун за зграду Совјета од земунског мајстора Хенгстера, који је истовремено доставио и нацрт уговора. Перишић даље извештава како је само на брезину могао да прегледа материјал који шаље кнезу, али да је ипак успео да све покаже и панчевачком мајстору Тобију, који је похвалио рад Хенгстера. Једина Тобијева примедба односи се на веће урачунивање неких врста материјала, тако да Тоби пристаје да се прихвати истог посла по цени која је нижа за 10%. Перишић се затим извињава кнезу што мајстор Хенгстер није још израдио цртеж фасаде зграде, па каже да ће и то ускоро бити завршено.

Из овога извештаја види се још и то да је кнез Милош лично разговарао на лицу места са мајстором Хенгстером пре него што је овај приступио изради плана и предрачуна и да је на неке предлоге мајстора ставио примедбе.

Десет дана касније, Тома Вучић-Перишић у општем извештају о изградњи Београда¹³ помиње и „Совјетско зданије“. Пише да је претходног дана слao човека у Земун код Хенгстера да тражи план фасаде зграде Совјета и потврду од Земунског магистрата о материјалној основи којом располаже Хенгстер. Мајстор је обећао да ће оба документа послати кроз два дана, што ће Перишић одмах проследити кнезу.

Каснији извештаји Перишићеви у вези са преговорима о изградњи Совјета нису сачувани, тако да се за сада не зна који је од поменута два мајстора ангажован за изградњу ове грађевине. Међутим, на основу извештаја од 10. јуна,¹⁴ у коме Тома Вучић-Перишић обавештава кнеза да је запослио у Београду панчевачког мајстора Тобија са годишњом платом од 600 талира, може се извести закључак да је Тоби радио и „Совјетско зданије“.

Сачуван је још само један извештај у коме се говори о изградњи Совјета.¹⁵ Совјет се овде помиње у време када је његова изградња већ била у току. „А Совјет остаће ове Јесени неподзидат јербо Цигли немамо; а кад би имали моглиби и њега до Дмитровадне подзидати. Само што би изнутра остало неурађено“, каже се у извештају од 8. септембра исте, 1835. године. Према томе, груби радови су завршени или 1835. или 1836, а унутрашњи 1836. године.

На основу сачуване документације може се извести закључак да је пројект зграде за Совјет урадио земунски предузимач Хенгстер, а радовима на изградњи руководио панчевачки мајстор Тоби, који је тада примљен у српску државну службу. Ови радови почели су у лето 1835, а завршени 1836. године.

¹² Ibid., док. бр. 264.

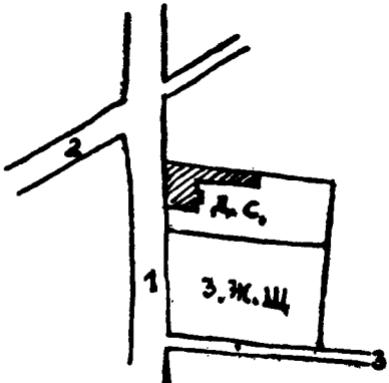
¹³ Ibid., док. бр. 266.

¹⁴ Ibid., док. бр. 267.

¹⁵ Ibid., док. бр. 273.

АРХИТЕКТОНСКА АНАЛИЗА ОБЈЕКТА

Зграда Државног савета налазила се, као што смо већ рекли, у данашњој Улици Народног фронта бр. 29, близу угла Балканске улице, на простору испод левог крила данашње зграде основне школе „Змај Јова Јовановић“. Ситуација зграде Савета веома је добро уочљива на свим плановима Београда до 1930. године, на којима су уцртане и основе зграда (сл. 1). Грађевина је до краја свога постојања била на регулационој линији Улице Народног фронта, што значи да се регулација ове улице није мењала од њенога постанка, за време кнеза Милоша, до данас.



Сматрајући да је план израђен у Катастарском одељењу 1921. године, у размери 1 : 4000, најтачнији од свих планова у којима је ова зграда уцртана, измерили смо на њему спољне димензије главног дела основе ове зграде, које износе око 28×16 м. Величине одговарају приближно мерама на осталим плановима. Зграда је имала и једно крило према дворишту, на ивици плаца ка суседу према Балканској улици. Димензије његове основе износиле су око 6×40 м. За сада одмах саграђено, или је накнадно дозидано.

Сл. 1. Ситуација земљишта и зграде Државног савета из 1878 (Д. С. — Државни савет; В. Ж. Ш. — Виша женска школа; 1 — Улица Народног фронта; 2 — Балканска улица; 3 — Девојачка улица)

се не може утврдити да ли је крило одмах саграђено, или је накнадно дозидано.

Земљиште које је припадало згради Државног савета износило је приближно 40×100 м, како се може измерити на Зарићевом плану из 1878. године. Зграда је имала улаз само из дворишта, у које се улазило кроз капију на огради према улици, пошто грађевина није заузимала цело лице плаца, већ је била постављена уз суседа према Балканској улици. Улаз се налазио на средини задње фасаде, наглашен једним мањим испадом у коме је свакако био ветробрански простор.¹⁶ Зграда је била приземна, са просторијама које су имале врло високе таванице.

О броју и распореду просторија у згради не можемо ништа одређено рећи, јер оригиналних планова нема. Додуше, о броју просторија има нешто сачуваних података, али се они морају претходно проанализирати. Први податак је из 1835. године, када Тома Вучић-Перишић пише да зграда Совјета треба да има 16—17 соба. Пошто знамо величину површине основе главног дела зграде, можемо проверити да ли се на тој површини могао сместити толики број просторија. Претпостављајући, на основу дубине главног дела грађевине, да је постојао средишни ходник паралелан са улицом, из кога се улазило у собе према улици и собе према дворишту, можемо закључити, с обзиром и на дебљине зидова,

¹⁶ Педесетогодишњица ВЖШ, 15, фотографија.

да је дубина соба, тј. распон између конструктивних зидова, био 6—6,5 м. Рачунајући са овом величином, претпостављамо да је минимална ширина просторија за ову репрезентативну јавну зграду могла бити 4 м. Значи да би у најбољем случају главни део зграде могао имати 6 соба на уличној и 5 соба са холом на дворишној страни. Пошто сматрамо да је било и већих просторија, значи да у главном делу зграде није могло бити 16—17 соба. Ако се остало при намери да се зграда сазида са оволиким бројем просторија, крило је морало бити саграђено истовремено са главним делом зграде. У противном, ако је кнез Милош одуствао од намераваног броја просторија, крило је дограђено накнадно.

Податке о броју просторија зграде можемо наћи и у времену када је грађевина додељена за потребе Више женске школе. У Споменици издатој поводом педесетогодишњице ове школе, каже се на једноме месту да је „Саветом школа добила пет ученица и више споредних одељења“.¹⁷ Овај податак потврђује нашу претпоставку о броју просторија у згради. Уобичајена величина ученице износи 6×9 м, што значи да би у ову зграду моглестати три ученице са лица зграде и две из дворишта уз улазни хол, што даје цифру која се помиње у овој књизи. Највероватније је да су се по две просторије Савета спајале за сваку ученицу. „Више споредних просторија“ налазило се свакако у крилу зграде.

У поменутој Споменици наилазимо и на ближе податке о величини просторија зграде Совјета, предате 1882. године на употребу Вишој женској школи. Пошто је 1896. године штампа повела акцију против нехигијенских услова под којима се школује женска омладина, Виша женска школа је образовала комисију од два члана (др П. Стејић и арх. Душан Живановић) која је премерила све зграде у којима су се налазила одељења Школе и поднела извештај са табелом величина просторија и њихових односа према броју ћака.¹⁸

Из табеларног прегледа датог за зграду Совјета могу се извући подаци о неким величинама и особинама зграде. Из њега се види да је зграда у то време имала четири ученице, а не пет, као што је било означенено 1882. године. Претпостављамо да је пета ученица узета или за наставничку зборницу, или за један од кабинета. На ову, пету просторију настављало се крило зграде, тако да није могла бити добро осветљена, па вероватно да због тога није ни узета за ученицу. У табели су дати подаци о површини пода, укупној површини прозора и кубатури сваке ученице. У напоменама налазимо карактеристике сваке просторије у погледу осветљавања.

Сличан табеларни преглед начињен је и 1906. године, када су премеравања вршиле две наставнице.¹⁹ И у то време у згради Државног савета биле су четири ученице. Затим се дају подаци за предсобље и ходник, као и подаци о кубатури просторија и о површинама и броју прозора. Подаци из оба табеларна прегледа се подударају, с тим што је у првој табели дата укупна површина свих прозора у једној ученици, а у другој величина сваког прозора и њихов укупан број у свакој ученици.

¹⁷ Ibid., 17.

¹⁸ Ibid., 19.

¹⁹ Ibid., 20.

Захваљујући овим табелама, а уз помоћ поменутих планова Београда и сачуваних фотографија, могли смо извршити реконструкцију основе главног дела зграде Државног савета (сл. 2). Тако су утврђене и тачне спољне димензије зграде, које износе $26,9 \times 15,4$ м, уз претпоставку да су дебљине конструктивних зидова 0,80 м, а преградних 0,40 м.

Основа је решена потпуно симетрично. На средини задње фасаде био је улаз, из кога се ступало у мањи претпростор, а одавде у предсобље, које је било осветљено посредно, добијајући дневну светлост кроз застакљена улазна врата. Лево и десно од предсобља налазиле су се две једнаке просторије, у које се улазило свакако и из предсобља и из пољубјеног ходника. Соба лево од улаза била је добро осветљена са четири прозора постављена један уз други на задњој фасади, што се види на фотографији објављеној у Споменици Вишег женске школе.²⁰ Просторија десно од улаза није служила као учоница, јер је била слабо осветљена. Прозори су могли бити само на једном делу задње фасаде, пошто је њен већи део (6 м од укупно 10 м) покривало крило зграде. Из ове просторије морала је постојати веза са крилом зграде.

Из предсобља право, кроз велика стаклена врата,²¹ улазило се у подужни ходник, који није имао другог осветљења осим ових врата, што је наглашено у табели из 1906. године. Међутим, на фотографији из 1876. године уочава се прозор на овом месту бочне фасаде. Вероватно је овај део ходника накнадно претрађен за неку оставу. Право са стаклених врата, преко ходника, улазило се у највећу и најзначајнију просторију зграде, наглашену и на фасади на посебан начин: ризалитом, низом пиластера и атиком. Ово је, вероватно, била сала за седнице Државног савета, осветљена са три прозора према улици. Лево и десно од сале биле су две једнаке, нешто мање просторије са по два прозора према улици, од којих је свака некада била, вероватно, подељена на две мање просторије, канцеларије службеника Савета. Просторија лево од сале када се гледа од улаза имала је и трећи прозор, на бочној фасади, тако да су она и учоница према дворишту оцењене у табелама као добро осветљене, са односом површине прозора према површини пода око 1 : 6. Код других двеју просторија према улици овај однос је био 1 : 9, па су учонице оцењене као недовољно осветљене.

Прозори на целој згради били су стандардни, површине $2,44 \text{ m}^2$. Оцењене према фотографијама, димензије прозора биле су $1,22 \times 2,0$ м. На фотографијама се нигде не виде подрумски прозори, што значи да зграда није имала подрума, вероватно због лошег терена.

Зграда је, ако се суди на основу њеног изгледа са фотографија, зидана врло солидно, што потврђују и изјаве у Споменици Вишег женске школе.²² Поменуте табеле дају могућност да се израчуна и висина просторија, која износи 4,05 м.

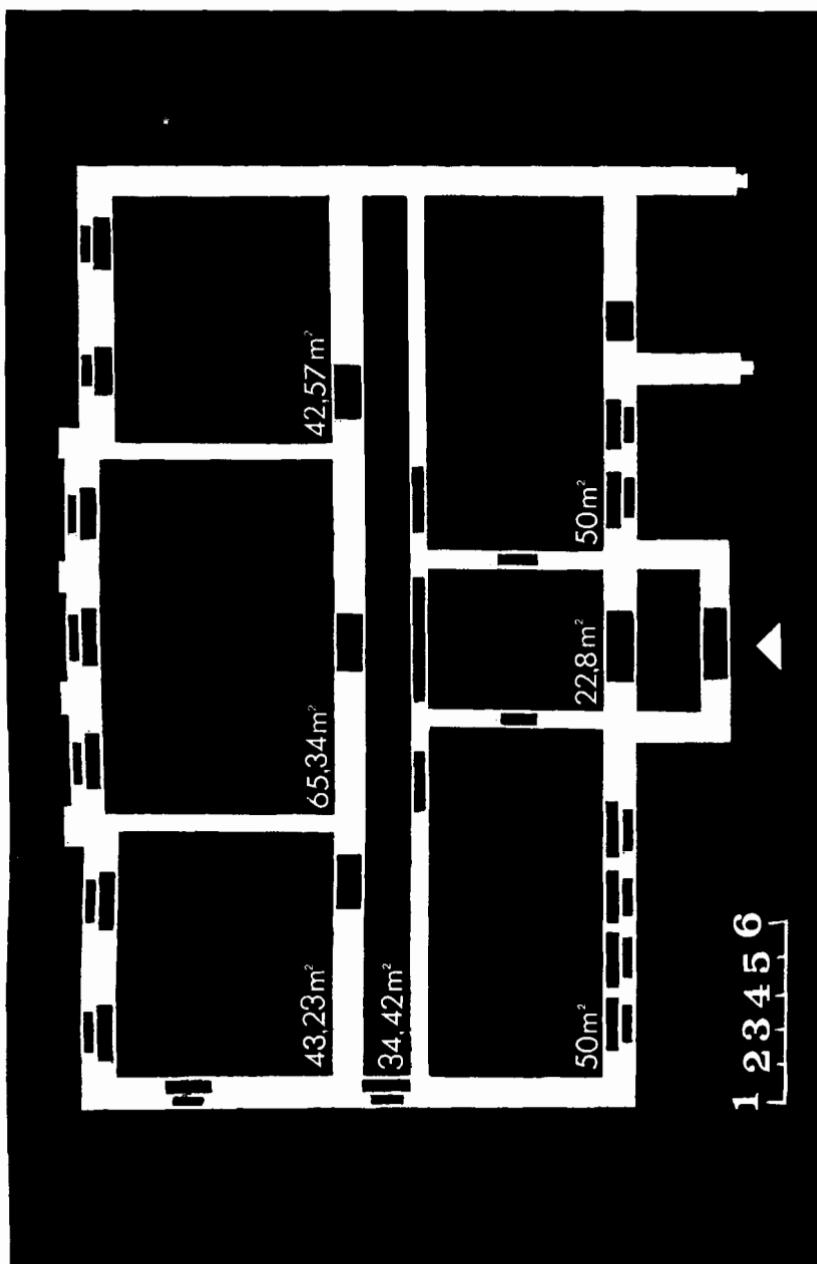
Занимљив је још један податак, који се открива када се посматрају фотографије ове зграде из разних периода. На фотографијама из времена пре првог светског рата зграда изгледа нижа²³ (сл. 3), а на онима

²⁰ Ibid., 15, фотографија.

²¹ Ibid., 20.

²² Ibid., 17.

²³ Ibid., 14, фотографија; фотографија у Музеју града Београда, Ур. 3769.



Сл. 2: Основа приземља зграде Државног савета у данашњој Улици Народног фронта бр. 29. — Реконструкција према подацима из табела Споменице о педесетогодишњици Више женске школе, планова Београда и фотографија зграде. Уписане површине просторија узете су из табела. (Реконструкција: арх. Д. Ђурић-Замоло)

из послератног периода висока²⁴ (сл. 4). Тако смо утврдили да је између 1913. и 1930. године извршена нивелација данашње Улице Народног фронта и да је улица спуштена за око 1,5 м, јер је за толико постала виша зграда Државног савета.

Што се тиче стилске карактеристике, зграда Државног савета је подигнута у класицистичком стилу (сл. 3 и 4), што се, осим на фасади, огледа и у симетричном решењу основе (сл. 2). Главна фасада веома подсећа на фасаду Реалке према Узун-Мирковој улици (сл. 5); претпостављамо да их је радио исти пројектант, пошто су зграде грађене приближно у исто време. Као што је познато, сматра се да је зграду Реалке пројектовао Франц Јанке, први страни инжењер у државној служби Србије.²⁵ Међутим, Савет је пројектовао предузимач Хенгстер из Земуна. Али пошто немамо података да је кнез Милош добио од Хенгстера и пројект фасаде зграде, који му је неколико пута тражен, а тврдимо да Хенгстер није изводио радове, може се претпоставити да је Франц Јанке учествовао у решавању фасаде зграде Државног савета.

Обе зграде, Реалка и Државни савет, имају пре свега наглашена централна три прозора на фасади. Затим, у оба случаја постоји хоризонтална наглашена линија изнад и испод низа прозора. Венац обеју зграда прилично је широк, са плитким профилом. Наглашавање три средња прозора извршено је на донекле сличан начин. На фасади Реалке између прозора су стубови, а код Савета пиластри, што даје богатији изглед фасади Реалке. Код Реалке је цела композиција са три прозора нешто увучена према линији фасаде, док је она код Савета мало избачена, тако да образује плитак ризалит који је наглашен и атиком. Лево и лесно од групе централних прозора на Реалци налазе се по један, а на Савету по два прозора. Највећа разлика се уочава у стиловима стубова код Реалке а пиластера код Савета. Реалка има аутентичне дорске стубове, док су пиластри код Савета доста плитки, правоугаоног пресека и са једноставним капителима, чији се стил на основу фотографија не може утврдити, али је сигурно да није ни дорски, ни јонски, ни коринтски.

Анализирајући фасаду зграде Државног савета, можемо уочити још неколико појединости у вези са пластичном декорацијом око прозора. Сваки прозор имао је непрофилисан оквир; изнад прозора је кратка али добра широка греда, испод прозора плитка профилисана ниша, а са обе стране прозора врло плитки, једноставни пиластри. Слична, само нешто упрошћена пластична декорација примењена је и на споредним фасадама. Атика је такође једноставна, са плитким подужним удубљењем, где је свакако био исписан назив установе.

Зграда Државног савета имала је велику башту, чија површина према Зарићевом плану износи око 3.500 m². На плану је у горњем делу баште уцртано правилно распоређено дрвеће. На основу података из Споменице Више женске школе, башта је била лепа и мирна, а у њој се налазила чесма коју су користили и људи са стране. У Споменици се каже да су саветници врло радо седели у овој башти.²⁶

²⁴ Фотографије у Музеју града Београда: Ур. 9899, 9900, 9910 и 6088.

²⁵ Г. Гордић, Архитектонско наслеђе града Београда I, Београд, Завод за заштиту споменика културе Београда, 1966, 18.

²⁶ Педесетогодишњица ВЖШ, 15 и 17.

КОРИШЋЕЊЕ ЗГРАДЕ И ЊЕНО РУШЕЊЕ

Зграда Државног савета била је у употреби близу сто година. Из података којима располажемо види се да су у њој биле смештене дуже временена две установе: Државни савет и Виша женска школа (а затим женска гимназија). У Архиву Србије нашли смо случајно на један податак²⁷ по коме се може закључити да је у згради једно време била смештена и нека друга, за сада нама непозната, установа. Наиме, сачуван је акт са потписом кнеза Александра Карађорђевића, од 17. јуна 1855. године, којим кнез даје сагласност на решење Совјета о његовом пресељењу, заједно са Главном контролом, у зграду Руског конзулате. Према томе, године 1855. у ову зграду уселењена је друга установа и у њој остала извесно време, јер знамо да се 1882. у њој опет налазио Државни савет, који је тада уступио зграду Вишој женској школи. Практични историју развоја Државног савета,²⁸ можемо претпоставити да је он враћен у своју струту зграду 1869. године, када су му компетенције новим уставом сасвим сужене и када је законодавна власт прешла у надлежност Народне скупштине. У време пресељења у зграду Руског конзулате власт Државног савета била је на врхунцу, после чега је, са поновним доласком Обреновића, почела да опада.

Према подацима из Споменице Више женске школе, ова школа је у више наврата покушавала да добије зграду Државног савета, што јој је успело тек 1882. године.²⁹ Највероватније је да је те године била завршена нова зграда за Државни савет и Главну контролу, на углу улица кнеза Милоша и адмирала Гепрата, која, дозидана, и данас постоји, и да је Државни савет тада у њу пресељен.

Постоји још један податак о коришћењу ове зграде у друге сврхе. За време рата 1876. године, у овој згради била је смештена руска болница.³⁰

Зграда је порушена током 1931. године, према подацима једне бивше ученице гимназије која је у згради била смештена.³¹ Ово се слаже и са датовањем фотографије на којој је снимљена зграда Државног савета у току рушења (сл. 6). Том приликом су порушене и све остале зграде које су некад припадале Вишој женској школи. На месту где су се оне налазиле подигнута је велика зграда бивше Друге женске гимназије, која и данас постоји. Освећење нове школе обављено је половином 1935. године.³²

²⁷ Архив Србије, Д. С., 1855 година, П. Н. 291.

²⁸ Фондови АС, 16.

²⁹ Педесетогодишњица ВЖШ, 17.

³⁰ Д. Ђурић-Замоло, Сачувани лик Београда на фотографијама А. Јовановића, И. Громана и М. Јовановића, Годишњак Музеја града Београда XIV, 1967, 150.

³¹ Арх. Даница Перић доселила се у кућу преко пута женске гимназије у данашњој Улици Народног фронта у јесен 1930. године и сећа се да је тада, као дете, посматрала из дворишта игранке у сали главне зграде гимназије. Значи да до те јесени зграде нису биле порушене. На фотографији (сл. 6), међутим, види се да је зграда Савета рушена у време када је дрвеће било зелено, а људи били у кошуљама. Арх. Перић се такође сећа терена по зими пошто су зграде порушене, где су се деца по рушевинама играла и газила снег. Према томе, Државни савет је рушен 1931. године, вероватно у лето.

³² Београдске општинске новине, 1936, бр. 1, 66.

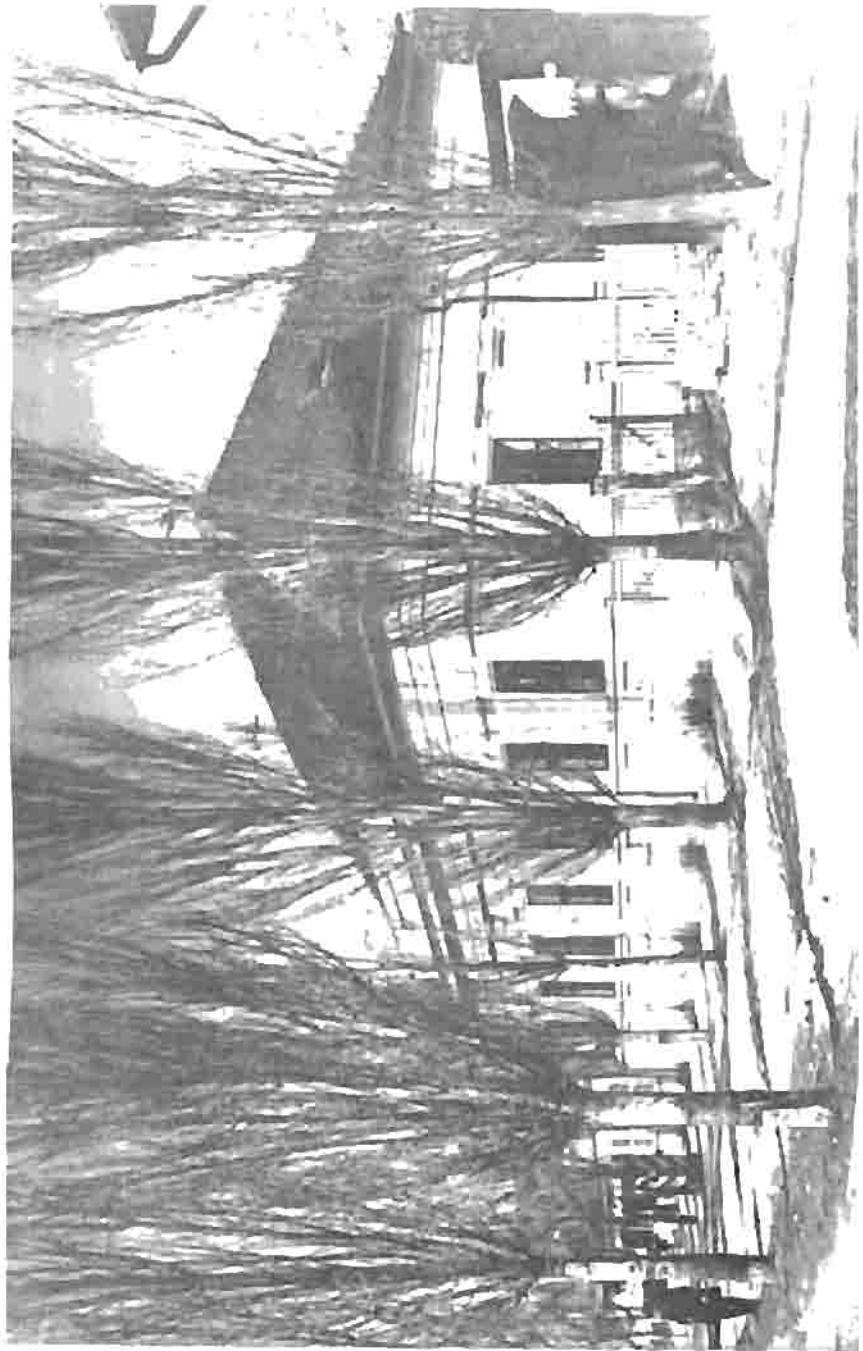
DAS GEBÄUDE DES STAATSRATS IN DER NARODNI FRONT STRASSE IN BEOGRAD

Auf Grund verfügbaren Dokumentation wird im Aufsatze das Gebäude des Staatsrats untersucht, das bis 1931 in der heutigen Narodni Front Strasse in Beograd bestand. Nach einer kürzeren Einleitung, in der die Weise der Standortsbestimmung des Gebäudes beschrieben wird, geht der Verfasser auf die Beschreibung der Errichtung des Baues über, dessen Pläne nicht erhalten sind. Auf Grund von vorhandenen Dokumenten kann geschlossen werden, dass das Bauprojekt von Zemuner Unternehmer Hengster herrührte und mit der Bauleitung des Meisters Tobi aus Pančevo beauftragt war, der damals in serbischen Staatsdienst aufgenommen wurde. Die Bauarbeiten wurden im Sommer 1835 aufgenommen und im Jahre 1836 beendet.

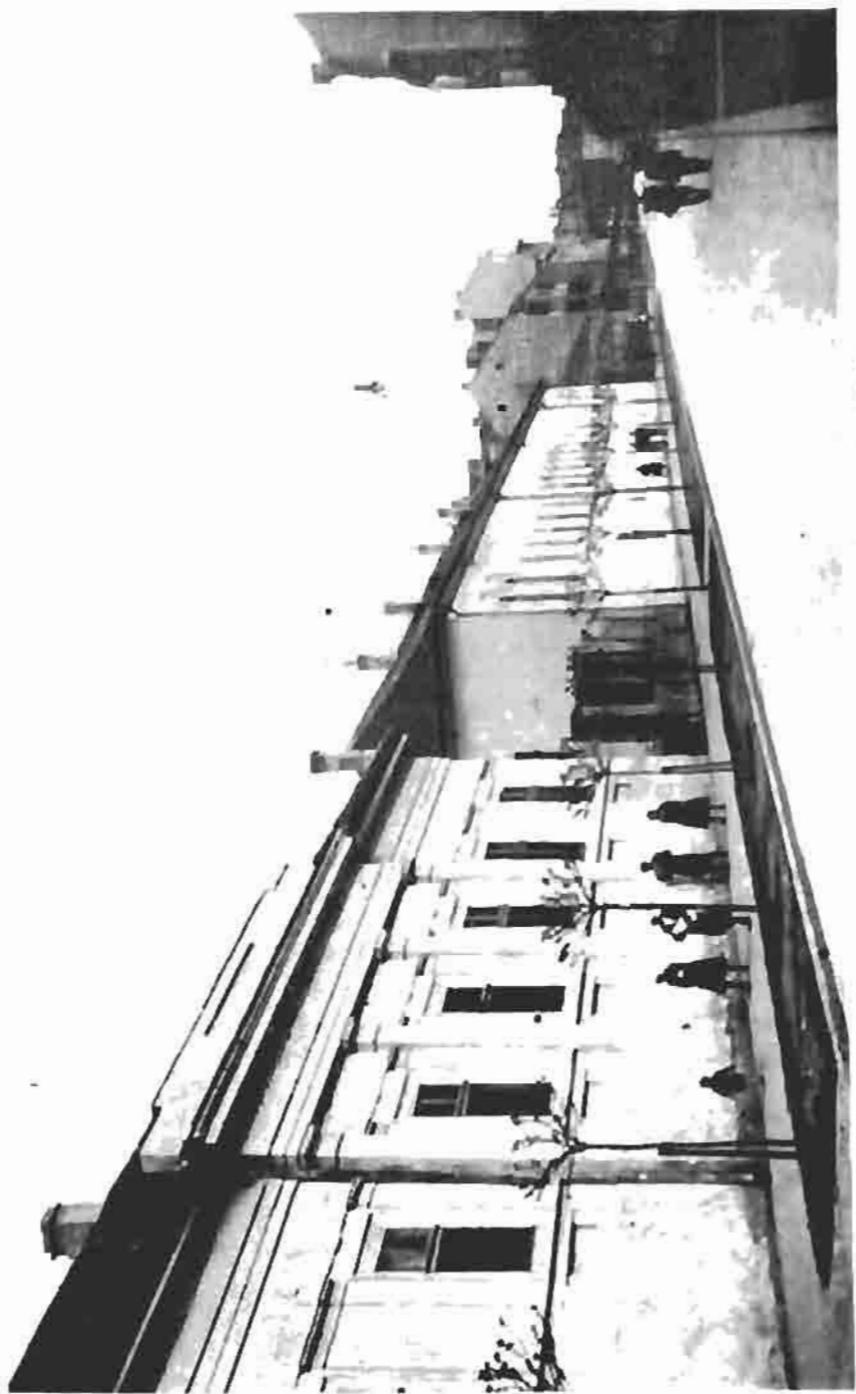
Im folgenden Kapitel wird eine architektonische Analyse des Objekts gegeben, der eine auf Grund von Situationsplänen, erhaltenen statistischen Angaben über die Anzahl und Grösse von Räumen und einigen Photographien verfasste Erläuterung der Rekonstruktion seines Grundrisses vorangeht. Es werden klassizistische Grundsätze festgestellt, die bei der Entwerfung des Grundrisses und der Fassaden dieses Gebäudes befolgt wurden. Die festgestellte Ähnlichkeit der Fassade mit derselben der Realschule in Beograd weist zur Annahme hin, dass Ingenieur Franz Janke, der Projektant der Realschule, auch an der Lösung der Fassade des Staatsratsgebäudes tätig war.

Im letzten Kapitel wird über die Nutzniesser des Gebäudes und seinen Abbruch gesprochen. Das Gebäude haben der Staatsrat, die Höhere Mädchenschule und noch eine Institution genutzt, deren Name nicht ermittelt werden konnte. Das Gebäude wurde im Laufe des Jahres 1931 abgebrochen, und auf seiner Stelle befindet sich jetzt ein Flügel des Gebäudes der Grundschule „Zmaj Jova Jovanović“.

D. Djurić-Zamolo



Сн. 3: Зграда Државног савета у данашњој Улици Народног фронта у Сараеву (Снимак Џ. В. Гравса, МГБ, № 4763).

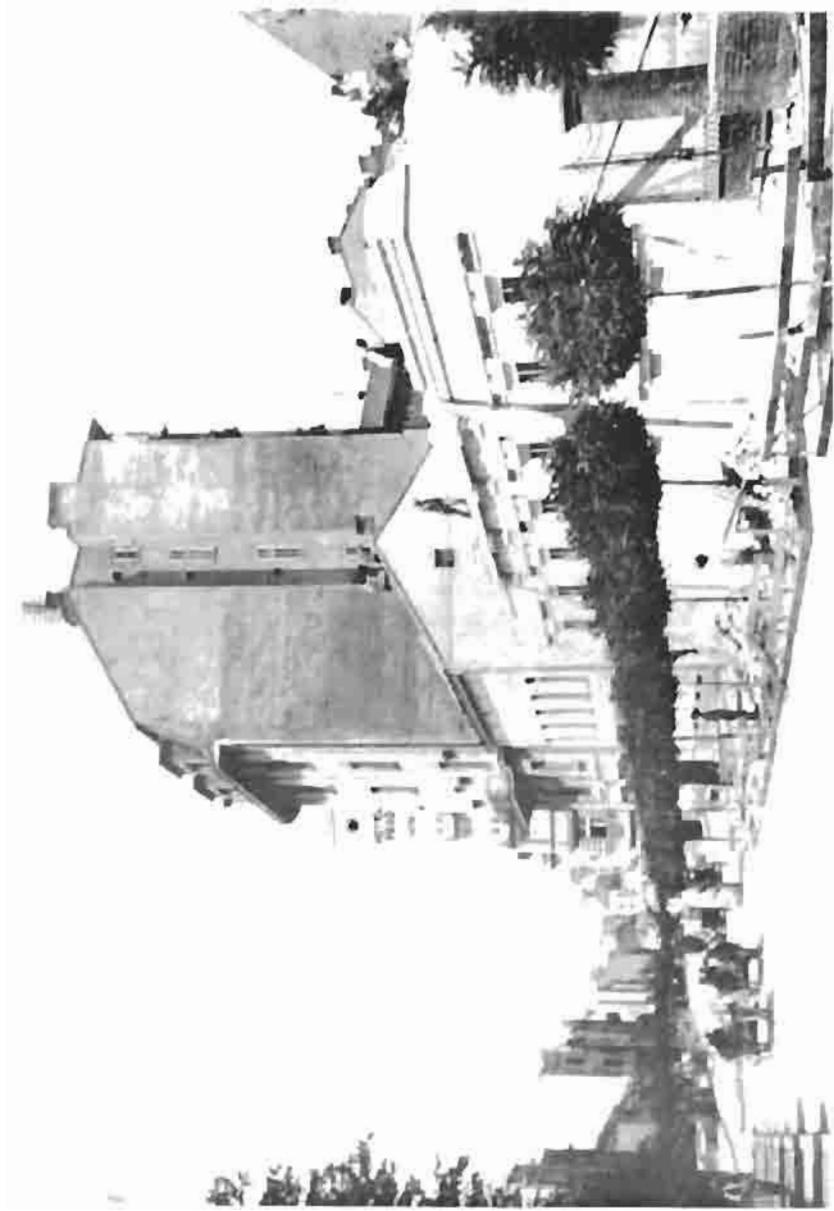


Сл. 4. Зграда Државног санитета за гравије (Санитарна лабораторија Стадионски, МГБ, Ур. 1980.)

Београд — Belgrade
Реалце — Ecole Reale



Сл. 5: Зграда Реалце на улазу улица Јузн-Миркове и Тадеуша Кошћушког, десно је фасада према Јузн-Мирковој улици (Разгледница, МТБ, Ур. 6595)



Сп. 6: Зграда Државног Савета у току рушења 1931. године (лево) (Снимак Јеремија Станојевић, МГБ, Ур. 091)